

Neki neogenski slatkovodni lapori su posve rahli zemljasti ili pješčani. Laporu su obično svijetložute, sive, smeđe ili modrikaste boje. Ako u laporu ima više ili manje pijeska, zove se pješčani lapor, a što više pijeska u lapor ulazi, to ga zovemo laporastim pješčenikom ili pravim pješčenikom. Atmosferske vode otapaju u laporu vapno i odnesu ga sobom pri čemu onda preostane glina. Ta glina podaje dobro tlo za vegetaciju, pa zato i vidimo, da su laporni predjeli obrasli vegetacijom ili su pretvoreni u polja, vrtove, vinograde i t. d. Pošto ali glina vodu nepropušta, to nemogu oborine dovoljno brzo njom proći, pa za to vidimo u takovim lapornim predjelima, u kojima je tlo slabo nagnuto povremena jezera i močvare, a te su opet često leglo malarije.

U laporima ima redovito mnogo okamenina : u pločastim laporima od Lemeša, iz okolice Knina i Svilaja planine (jura-kreda) nalaze se aptychi, amoniti i preostatci od riba. Na Hvaru dolazi u donje krednim pločastim laporima množina dobro sačuvanih otisaka riba i bilja ; mekani lapori gornjeg odsjeka srednjeg eocena su prepuni sitnih kućica od foraminifera ; pločasti lapori Promina-naslaga sadržavaju krasno sačuvane ostatke bilja, u laporima neogena ima opet mnogo puževa i školjki.

Čuli smo već, da atmosferske vode kemijskim djelovanjem, t. j. rastapanjem vapnenca doduše polagano i sporo, ali zato bez prekida djeluju i površinu kamena neprestano mijenjaju. Ove vode djeluju još i mekanijski : raširuju pukotine u kamenu, slabe mu sastav. Kamen se s toga mrvlji i drobi, pojedini se komadi, čas veći čas manji otkidaju i odronjuju, kotrljaju se niz obronak, dok se napokon na njegovu podnožju ne smire i u hrpama ne nakupe. Otkinuti su komadi nepravilna oblika, uglasti i oštrobriđni i tvore gorski krš. Dodje li ovaj krš u dodir sa vodom, koja taloži rastopljeno vapno, sljepit će se u jednu čvrstu, kompaktnu cjelinu i stvoriti kršnik (Breccia). Kršnici mogu da nastanu i kod stvaranja gore, jer se onda kamenje drobi, a taj se drobiš poslije opet sljepi. I na morskoj se obali stvaraju kršnici, gdje se uglasto ili tek na pola uobljeno kamenje izmješano sa razdrobljenim ljušturama mekušaca u čvrstu cjelinu sljepljuje (obalni kršnik).